

ДОВІДКА
про консультації проєкту Програми економічного, соціального та культурного розвитку Щастинської міської територіальної громади Щастинського району Луганської області на 2024-2027 роки та звіту про стратегічну екологічну оцінку

Відповідно до вимог ст. 13 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» (далі – Закон) Щастинською міською військовою адміністрацією Щастинського району Луганської області з 13.10.2023 до 11.11.2023 проведено консультації з органами, визначеними у статтях 6-8 Закону до проєкту Програми економічного, соціального та культурного розвитку Щастинської міської територіальної громади Щастинського району Луганської області на 2024-2027 роки (далі – Програма) та Звіту про стратегічну екологічну оцінку Програми економічного, соціального та культурного розвитку Щастинської міської територіальної громади Щастинського району Луганської області на 2024-2027 роки (далі – Звіт про СЕО).

Проєкт Програми, Звіт про СЕО та повідомлення про їх оприлюднення розміщені 13.10.2023 на сторінці вебсайту Щастинської міської військової адміністрації Щастинського району Луганської області в розділі «Публічна інформація», підрозділі «Програми» та внесено до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.

Згідно ст. 13 Закону, органи, зазначені у статтях 6-8 Закону, у строк, що не перевищує 30 днів з дня внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки проєкту Програми та Звіту про СЕО, надають замовнику свої зауваження і пропозиції шляхом їх внесення до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки.

Зауваження та пропозиції, що надійшли у встановлений термін

Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України (лист від 08.11.2023 № 25/5-21/17294-23).

Пропонуємо серед іншого врахувати положення, завдання та заходи щодо охорони довкілля та сталого використання природних ресурсів, визначені відповідними планами, стратегіями, програмами та іншими документами загальнодержавного рівня, а також міжнародними угодами Стороною яких є Україна, у тому числі:

Національного плану дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України 21.04.2021 № 443-р;

Плану заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 № 932-р;

рішення Координаційної ради з питань боротьби з деградацією земель та опустелюванням, створеної згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18.01.2017 № 20, зокрема стосовно схвалення представлених НААН

добровільних національних завдань щодо досягнення нейтрального рівня деградації земель (далі - НРДЗ) за напрямом «Підтримання вмісту органічної речовини (гумусу) у ґрунтах», а також допоміжних заходів щодо досягнення НРДЗ за напрямами «Відновлення зрошення і поліпшення еколого-меліоративного стану зрошуваних земель» та «Відновлення та стале використання торфовищ» (<https://mepr.gov.ua/news/32479.html>). Відповідні завдання і заходи щодо НРДЗ також зазначені у рішенні Ради національної безпеки і оборони України від 23.03.2021 № 111/2021 «Про виклики і загрози національній безпеці України в екологічній сфері та першочергові заходи щодо їх нейтралізації»;

Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 688-р;

Плану заходів з реалізації Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.10.2020 № 1567-р;

Національною економічною стратегією на період до 2030 року, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179;

Державної стратегії управління лісами України до 2035 року та операційним планом її реалізації у 2022 – 2024 роках, затверджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1777-р;

Водної стратегії України на період до 2050 року та плану її реалізації у 2022 - 2024 роках, схвалених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.12.2022 № 1134;

Ріо - Конвенцій та інших міжнародних угод природоохоронного спрямування.

Пропозицію враховано. Звіт доповнено інформацією щодо зв'язку із зазначеними документами державного планування.

У Звіті мають бути наведені характеристики стану всіх складових довкілля, визначених статтею 1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» - флори, фауни, біорізноманіття, надр, ґрунту, клімату, повітря, води, ландшафту, природних територій та об'єктів, безпеки життєдіяльності населення та його здоров'я, матеріальних активів, об'єктів культурної спадщини та взаємодії цих факторів.

Зауваження враховано. Підрозділ 2.1 доповнено інформацією щодо ландшафту та надр громади.

Розділ 2 Звіту потребує доповнення інформацією про прогнозні зміни стану довкілля, якщо Проєкт не буде затверджено.

Зауваження враховано. Розділ 2 доповнено інформацією про прогнозні зміни стану довкілля, якщо Проєкт не буде затверджено.

У Звіті інформацію щодо природоохоронних територій та об'єктів, впливу на них та наслідків для них пропонуємо уточнити, з урахуванням визначення згідно з пунктом 9 додатку до Закону України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних» («Природоохоронні території та об'єкти - території та об'єкти природно-заповідного фонду, їх функціональні

та охоронні зони, території, зарезервовані з метою наступного заповідання, території та об'єкти екомережі, території Смарагдової мережі, водно-болотні угіддя міжнародного значення, біосферні резервати програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера», об'єкти всесвітньої спадщини ЮНЕСКО»).

Враховано частково. Підрозділ доповнено інформацією щодо Гідрологічного заказника «Кримська дача» та територіями Смарагдової мережі. Природоохоронні території та об'єкти – території та об'єкти природно-заповідного фонду громади не увійшли до: Світової мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО (відповідно до програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера»); Національної мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО, переліку угідь, офіційно визнаних Рамсарською конвенцією про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення; об'єктів всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

У розділі 8 Звіту розглянуто лише одну альтернативу, а саме нульовий сценарій, зазначена альтернатива «оптимістичний сценарій... за умови успішної реалізації Програми» не може вважатися виправданою альтернативою Проєкту.

Відсутність опису альтернативних сценаріїв не дозволить виконати вимогу частини 6 статті 13 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», відповідно до якої замовник у довідці про консультації обґрунтовує обрання саме цього документа державного планування у тому вигляді, в якому він запропонований до затвердження, серед інших виправданих альтернатив, представлених до розгляду.

Зауваження враховано. Розділ 8 доповнено ще одним альтернативним сценарієм, а саме впровадження природоохоронних заходів в рамках реалізації обласної Програми економічного і соціального розвитку.

Інформацію розділу 9 Звіту необхідно привести у відповідність до вимог пункту 5 Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 № 1272.

У Звіті зазначено, що «Згідно статті 17 розділу 5 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» замовник здійснює моніторинг наслідків виконання документу державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, один раз на рік оприлюднює його результати на своєму офіційному вебсайті у мережі Інтернет, вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів для їх усунення.

Моніторинг базується на розгляді обмеженої кількості відібраних показників (індикаторів) за кожним зі стратегічних напрямів і аналізі досягнення запланованих результатів. Для моніторингу наслідків реалізації Програми для довкілля застосовуються екологічні індикатори, особливо ті, для яких є моніторингові дані.

Враховуючи те, що відповідно до положень Закону України від 03 березня 2022 року № 2115-ХІ «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» органи державної

статистики призупинили оприлюднення статистичної інформації, за деяким винятком, та ускладненість проведення аналізу ситуації в зоні конфлікту у зв'язку із тимчасовою окупацією майже всієї території області – пропонується здійснення моніторингу виконання Програми за даними щодо:

- 1) середньорічних концентрацій забруднюючих речовин по населених пунктах громади, де Луганський обласний центр гідрометеорології здійснює дослідження стану атмосферного повітря для основних забруднювачів у порівнянні до затверджених рівнів ГДК у атмосферному повітрі населених місць;
- 2) державного моніторингу поверхневих вод в Луганській області на відповідність затвердженим ГДК в поверхневих водах на території області для головних забруднювачів поверхневих вод, що здійснюється Сіверсько-Донецьким басейновим управлінням водних ресурсів.

У разі відсутності даних щодо зазначених показників, внаслідок ведення тривалих бойових дій на території області, пропонується, як альтернативний варіант, використати статистичні дані щодо стану атмосферного повітря та водних ресурсів на території громади або області.»

Також наведені індикатори для проведення моніторингу виконання Програми та зазначена їх періодичність.

Проведення моніторингу наслідків виконання Програми для довкілля передбачено щороку разом із підготовкою звіту про підсумки її виконання. У додатках 1, 2 до Програми передбачені цифрові значення як фактичні, на час розробки проекту Програми, так і за роками прогнозного періоду та будуть використані при проведенні моніторингу.

Вимоги пункту 5 Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 № 1272, будуть враховані при здійсненні моніторингу.

Замовник має забезпечити інформування про затвердження Проекту відповідно до вимог статті 16 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Пропозиція прийнята до відома. Затверджений документ державного планування протягом п'яти робочих днів з дня його затвердження буде розміщено на офіційному вебсайті Щастинської міської військової адміністрації та внесено до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки, рішення про його затвердження, заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування, про що письмово буде повідомлено центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Департамент комунальної власності, земельних, майнових відносин, екології та природних ресурсів Луганської обласної державної адміністрації (лист від 08.11.2023 № 06/01-09/20231108-3).

Відповідно до пункту 1 частини другої статті 11 Звіт про СЕО має містити, у тому числі, інформацію щодо зв'язку документа державного планування з іншими документами державного планування (далі – ДДП).

Пропонуємо серед іншого врахувати положення, завдання та заходи щодо охорони довкілля та сталого використання природних ресурсів, визначені відповідними планами, стратегіями, програмами та іншими документами загальнодержавного рівня, а також міжнародними угодами Стороною яких є Україна, у тому числі:

Національним планом дій з охорони навколишнього природного середовища на період до 2025 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України 21.04.2021 № 443-р;

Планом заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 № 932-р;

рішенням Координаційної ради з питань боротьби з деградацією земель та опустелюванням, створеної згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 18.01.2017 № 20, зокрема стосовно схвалення представлених НААН добровільних національних завдань щодо досягнення нейтрального рівня деградації земель (далі - НРДЗ) за напрямом «Підтримання вмісту органічної речовини (гумусу) у ґрунтах», а також допоміжних заходів щодо досягнення НРДЗ за напрямками «Відновлення зрошення і поліпшення еколого-меліоративного стану зрошуваних земель» та «Відновлення та стале використання торфовищ» (<https://mepr.gov.ua/news/32479.html>). Відповідні завдання і заходи щодо НРДЗ також зазначені у рішенні Ради національної безпеки і оборони України від 23.03.2021 № 111/2021 «Про виклики і загрози національній безпеці України в екологічній сфері та першочергові заходи щодо їх нейтралізації»;

Стратегією зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 № 688-р;

Планом заходів з реалізації Стратегії зрошення та дренажу в Україні на період до 2030 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 21.10.2020 № 1567-р;

Державною стратегією управління лісами України до 2035 року та операційним планом її реалізації у 2022 – 2024 роках, затверджених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 29.12.2021 № 1777-р;

Водною стратегією України на період до 2050 року та плану її реалізації у 2022 - 2024 роках, схвалених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 09.12.2022 № 1134.

Пропозицію враховано. Звіт доповнено інформацією щодо зв'язку із зазначеними документами державного планування.

У розділі 2 «Характеристика поточного стану довкілля...» дані щодо об'єктів та територій природно-заповідного фонду Звіту про СЕО та проекту ДДП потребують коригування. Перелік територій та об'єктів природно-заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення Луганської області розміщено на офіційному сайті Департаменту <http://www.eco-lugansk.gov.ua/> у розділі «Основна діяльність» - «Заповідна справа та екомережа».

Іншу інформацію щодо природоохоронних територій та об'єктів, впливу на них та наслідків для них пропонуємо уточнити, з урахуванням визначення згідно з пунктом 9 додатку до Закону України «Про національну інфраструктуру геопросторових даних» («території та об'єкти природно-заповідного фонду, їх функціональні та охоронні зони, території, зарезервовані з метою наступного заповідання, території та об'єкти екомережі, території Смарагдової мережі, водно-болотні угіддя міжнародного значення, біосферні резервати програми ЮНЕСКО "Людина і біосфера", об'єкти всесвітньої спадщини»).

Враховано частково. Підрозділ доповнено інформацією щодо Гідрологічного заказника «Кримська дача» та територіями Смарагдової мережі. Природоохоронні території та об'єкти – території та об'єкти природно-заповідного фонду громади не увійшли до: Світової мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО (відповідно до програми ЮНЕСКО «Людина і біосфера»); Національної мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО, переліку угідь, офіційно визнаних Рамсарською конвенцією про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення; об'єктів всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Крім того, цей розділ має містити інформацію щодо прогнозних змін поточного стану довкілля, якщо ДДП не буде затверджено. Не розглянуто існуючі та майбутні негативні наслідки зміни клімату як негативні фактори впливу. З метою врахування питань пом'якшення та адаптації до зміни клімату в документах державного планування всіх рівнів та при виконанні стратегічної екологічної оцінки Міністерство енергетики та захисту довкілля України було надано відповідні рекомендації для врахування при підготовці документів державного планування та виконанні стратегічної екологічної оцінки, які розміщено за посиланням <https://mepr.gov.ua/diyalnist/napryamky/zmina-klimatu/adaptatsiya-do-zminy-klimatu/>. Пропонуємо врахувати ці рекомендації в роботі.

Зауваження враховано. Розділ 2 доповнено інформацією про прогнозні зміни стану довкілля, якщо Проект не буде затверджено, а також розглянуто існуючі та майбутні негативні наслідки зміни клімату як негативні фактори впливу.

Потребує коригування інформація, зазначена у розділі 5 «Зобов'язання у сфері охорони довкілля...» Звіту про СЕО, в частині узгодження посилань на «основне чинне законодавство» з нормативно-правовими актами з урахуванням змін, а саме:

постанова КМУ від 13.03.2002 № 321 «Про затвердження Порядку видачі дозволів на спеціальне водокористування та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1992 р. № 459»;

Державні санітарні норми та правила «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною», затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 12.05.2010 № 400;

постанова КМУ від 11.09.1996 №1100 «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів гранично допустимого скидання забруднюючих речовин та перелік забруднюючих речовин, скидання яких нормується»;

наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 15.12.1994 року № 116 "Про затвердження Інструкції про порядок розробки та затвердження гранично допустимих скидів (ГДС) речовин у водні об'єкти із зворотними водами" втратив чинність на підставі наказу Міністерства юстиції України від 11.11.2020 № 3940/5;

постанова КМУ від 18.12.1998 № 2024 «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів»;

постанова КМУ від 13.03.2022 №300 «Про Порядок розроблення і затвердження нормативів граничнодопустимого рівня впливу фізичних та біологічних факторів стаціонарних джерел забруднення на стан атмосферного повітря»;

постанова Кабінету Міністрів України від 29.05.1995 № 364 «Про затвердження Положення про порядок видачі дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами» втратила чинність на підставі постанови Кабінету Міністрів України від 13.03.2002 № 302 «Про затвердження Порядку проведення та оплати робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку підприємств, установ, організацій та громадян - підприємців, які отримали такі дозволи»;

постанова Кабінету Міністрів України від 29.12.1993 № 1073 «Про затвердження Положення про порядок здійснення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря» втратила чинність на підставі постанови Кабінету Міністрів України від 13.12.2001 № 1655 «Про затвердження Порядку ведення державного обліку в галузі охорони атмосферного повітря»;

Формулювання «посібник з інвентаризації джерел викидів в атмосферне повітря» та «максимальні допустимі концентрації та «можливі рівні безпечного ефекту» для забруднюючих речовин в атмосферному повітрі для заселених територій» потребують уточнення відповідно до норм чинного законодавства.

Зауваження враховано. Розділ 5 «Зобов'язання у сфері охорони довкілля...» Звіту про СЕО приведено відповідно до вимог законодавства України.

Закон України «Про відходи» втратив чинність, тому з 09.07.2023 року правові, організаційні, економічні засади діяльності щодо запобігання утворенню, зменшення обсягів утворення відходів, зниження негативних наслідків від діяльності з управління відходами, сприяння підготовці відходів до повторного використання, рециклінгу і відновлення з метою запобігання їх негативному впливу на здоров'я людей та навколишнє природне середовище регулюються Законом України «Про управління відходами». Таким чином пропонуємо привести термінологію у сфері управління відходами до вимог Закону України «Про управління відходами», а саме замінити слова «Створення системи поводження з твердими побутовими відходами» на «Створення системи управління побутовими відходами» та інші.

Зауваження враховано. Термінологію у сфері управління відходами приведено у відповідність до вимог Закону України «Про управління відходами».

Розділ 7 Звіту про СЕО згідно з Законом має містити інформацію щодо заходів, які передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування. У таблиці даного розділу Звіту про СЕО перелічено лише заходи, передбачені проєктом ДДП. Відповідно до розділу VII Методичних рекомендацій із здійснення стратегічної екологічної оцінки документів державного планування, затверджених наказом Міністерства екології та природних ресурсів України від 10.08.2018 № 296 (зі змінами), одним з результатів СЕО є рекомендації і заходи щодо запобігання, зниження або компенсації несприятливого впливу на довкілля, у тому числі здоров'я населення, і посилення позитивних впливів. Ці рекомендації доречно розглядати як попереджувальні заходи. До таких попереджувальних заходів доцільно віднести оцінку впливу на довкілля планової діяльності, пов'язаної з реалізацією проєкту ДДП.

Зауваження враховано. Таблицю розділу 7 доповнено попереджувальним заходом, а саме оцінкою впливу на довкілля планової діяльності, пов'язаної з реалізацією проєкту ДДП.

Розділ 9 Звіту про СЕО пропонуємо привести у відповідність вимогам постанови Кабінету Міністрів України від 16 грудня 2020 № 1272 «Про затвердження Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення». Зазначене дозволить замовнику виконати вимогу статті 17 Закону стосовно здійснення моніторингу наслідків виконання ДДП, оприлюднення його результатів та, у разі виявлення не передбачених звітом про СЕО негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживати заходів для їх усунення.

У Звіті зазначено, що «Згідно статті 17 розділу 5 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» замовник здійснює моніторинг наслідків виконання документу державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, один раз на рік оприлюднює його результати на своєму офіційному вебсайті у мережі Інтернет, вносить до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки та у разі виявлення не передбачених звітом про стратегічну екологічну оцінку негативних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, вживає заходів для їх усунення.

Моніторинг базується на розгляді обмеженої кількості відібраних показників (індикаторів) за кожним зі стратегічних напрямів і аналізі досягнення запланованих результатів. Для моніторингу наслідків реалізації Програми для довкілля застосовуються екологічні індикатори, особливо ті, для яких є моніторингові дані.

Враховуючи те, що відповідно до положень Закону України від 03 березня 2022 року № 2115-ХІ «Про захист інтересів суб'єктів подання звітності та інших документів у період дії воєнного стану або стану війни» органи державної статистики призупинили оприлюднення статистичної інформації, за деяким

винятком, та ускладненість проведення аналізу ситуації в зоні конфлікту у зв'язку із тимчасовою окупацією майже всієї території області – пропонується здійснення моніторингу виконання Програми за даними щодо:

1) середньорічних концентрацій забруднюючих речовин по населених пунктах громади, де Луганський обласний центр гідрометеорології здійснює дослідження стану атмосферного повітря для основних забруднювачів у порівнянні до затверджених рівнів ГДК у атмосферному повітрі населених місць;

2) державного моніторингу поверхневих вод в Луганській області на відповідність затвердженим ГДК в поверхневих водах на території області для головних забруднювачів поверхневих вод, що здійснюється Сіверсько-Донецьким басейновим управлінням водних ресурсів.

У разі відсутності даних щодо зазначених показників, внаслідок ведення тривалих бойових дій на території області, пропонується, як альтернативний варіант, використати статистичні дані щодо стану атмосферного повітря та водних ресурсів на території громади або області.»

Також наведені індикатори для проведення моніторингу виконання Програми та зазначена їх періодичність.

Проведення моніторингу наслідків виконання Програми для довілля передбачено щороку разом із підготовкою звіту про підсумки її виконання. У додатках 1, 2 до Програми передбачені цифрові значення як фактичні, на час розробки проекту Програми, так і за роками прогнозного періоду та будуть використані при проведенні моніторингу.

Вимоги пункту 5 Порядку здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довілля, у тому числі для здоров'я населення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.12.2020 № 1272, будуть враховані при здійсненні моніторингу.

Замовник має забезпечити інформування про затвердження Проекту відповідно до вимог статті 16 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

Пропозиція прийнята до відома. Затверджений документ державного планування протягом п'яти робочих днів з дня його затвердження буде розміщено на офіційному вебсайті Щастинської міської військової адміністрації та внесено до Єдиного реєстру стратегічної екологічної оцінки, рішення про його затвердження, заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування, про що письмово буде повідомлено центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Департамент охорони здоров'я Луганської обласної державної адміністрації (лист від 10.11.2023 № 1/06-03552).

Пропозиції та зауваження відсутні.

Начальник військової адміністрації

Сергій ПРАЩУР